

Cesta k storočnici (5): Práca, medzi stvorením a prácou

Ľudská práca, okrem toho, že spolupracuje s Božím plánom stvorenia, sa podieľa aj na vykúpení: prijatá Kristom sa môže stať prostriedkom posväcovania a premeny sveta, ak sa vykonáva s láskou a kňazským duchom. Tak sa každodenná práca premieňa na eucharistickú obeť a cestu k Bohu.

01.08.2025

Stvorený na Boží obraz a podobu, muž a žena sú povolaní slobodne spolupracovať na Stvoriteľovom pláne. Táto sloboda však bola od začiatku vystavená skúške a podľahla pýche a sebecku. Odvtedy sa počas dejín znovu a znovu láme hriechom. To, čo hriech rozdeľuje, zneuctuje a raní, musí byť zmierené, povýšené a uzdravené. Tajomstvo ľudskosti Slova, ktoré bolo prítomné už na začiatku Božieho plánu stvorenia, sa nám v dejinách spásy zjavuje ako dar milosrdenstva a tajomstvo smrti a zmŕtvychvstania.

Ľudská práca sa podieľa na dvoch rozmeroch jediného Božieho spásneho plánu. Predchádzajúci článok poukázal na prvý: prostredníctvom práce človek spolupracuje s Božím zámerom priviesť stvorenie k jeho naplneniu. Smutná skúsenosť hriechu a rany spôsobené našej ľudskej prirodzenosti nás teraz požívajú

zvážiť druhý rozmer: ako sa práca môže integrovať do plánu spásy.

Práca vykúpená a vykupiteľská

Boží Syn, keď sa stal človekom, vykúpil všetko, čo prijal^[1]. Chcel sa podeliť o skúsenosť práce a obyčajného života, čím zabezpečil, že ľudská činnosť nielenže spolupracuje na Božom pláne stvorenia, ale zúčastňuje sa aj na diele vykúpenia. Pretože ide o jediný projekt, ktorý smeruje k obnovenému stvoreniu, človek so svojou slobodou vykúpenou Kristom vedie stvorenie k plnosti, čo znamená aj zmieriť to, čo je rozdelené, usporiadať to, čo je rozptýlené, uzdraviť to, čo je zranené. Následky hriechu na ľudskú prácu sa totiž neobmedzujú len na únavu a pot (porov. Gn 3,17–19); hriech môže tiež deformovať zmysel práce, premeniť ju na nástroj sebecka a pýchy, vykorisťovania a násilia. Avšak keďže prácu prijal a

vykúpil Ježiš Kristus, môžeme tu – ako spieva Cirkev v paschálnom speve – hovoriť o „šťastnej vine“ (*felix culpa*): schopnosť podieľať sa na diele spásy dáva ľudskej práci ešte väčšiu dôstojnosť a hodnotu.

Konštitúcia *Gaudium et spes* Druhého vatikánskeho koncilu realisticky poznamenáva, že ľudská činnosť, neustále ohrozovaná pýchou a neusporiadanou sebaláskou, musí byť očistená a uzdravená krížom a zmŕtvychvstaním Ježiša Krista (porov. č. 37). Bezprostredne potom sa dokument venuje rozsiahlemu a hlbokému výkladu o tom, ako sa ľudská činnosť povznáša a zdokonaľuje v tajomstve Veľkej noci. Na základe príkladu Ježišovho života chápeme, že láska, ktorá vedie ľudí k svätosti, je aj základným zákonom premeny sveta (porov. č. 38). Vykúpená práca, teda práca v Kristovi, vedená službou a láskou, sa tak stáva schopnou obnoviť svet, aby

ho priniesla Bohu očistený a uzdravený. Koncil zároveň zdôrazňuje hodnotu malých skutkov konaných z lásky: zákon lásky, ktorý buduje bratstvo a premieňa prostredie, vzťahy a prácu, „treba hľadať nielen vo veľkých udalostiach, ale predovšetkým v obyčajnom živote“ (*Tamže*).

Kázanie svätého Josemaríu o práci, ktoré začal ešte pred koncilom, sa nesie v tej istej perspektíve. Práve láska Ježiša Krista a milosť jeho veľkonočného tajomstva dáva práci spásnu hodnotu, premieňajúc ju na Božie dielo. Je to láska, ktorá zachraňuje a dáva veľkosť tomu, čo sa zdá byť malé:

„[Ludská práca], akokoľvek pokorná a bezvýznamná by sa mohla zdať, prispieva k kresťanskému usporiadaniu časných vecí – k zjaveniu ich božského rozmeru – a je prijatá a integrovaná do

obdivuhodného Božieho diela stvorenia a vykúpenia sveta: tak sa práca povznáša do poriadku milosti, posväcuje sa, stáva sa Božím dielom, *operatio Dei, opus Dei*“^[2].

V texte uverejnenom vo *Vyhni* zakladateľ Diela nazýval prácu vykúpenou a vykupiteľskou činnosťou:

„Práca v zamestnaní — aj práca v domácnosti je povolaním prvoradého významu — sú svedectvom dôstojnosti ľudského stvorenia; príležitosťou na rozvoj vlastnej osobnosti; putom, ktoré nás viaže k ostatným; zdrojom nášho materiálneho zabezpečenia; prínosom k zlepšeniu spoločnosti, v ktorej žijeme a príspevkom k pokroku celého ľudstva... — Pre kresťana sa táto perspektíva rozširuje a prehĺbuje, pretože práca — ktorú Kristus vzal na seba ako vykúpenú a vykupiteľskú realitu — sa stala

prostriedkom a cestou k svätosti, konkrétnou, posvätiťnou a posväcujúcou úlohou.“^[3]

Božské dielo

Keď svätý Josemaría hovoril o poslaní Opus Dei a o tom, čo povolanie na túto cirkevnú cestu so sebou prináša, predstavoval ľudskú prácu ako božské dielo: činnosť, ktorá sa neobmedzuje iba na prirodzenú rovinu, ale zahŕňa aj rovinu milosti. Povolanie do Opus Dei je teda výzvou zbožšťovať pozemské činnosti, otvárať božie cesty uprostred sveta, meniť na zlato – podobne ako kráľ Midas – to, čo sa navonok javí ako menej ušľachtilý alebo cenný materiál (porov. *Boží Priatelja*, č. 308). Je však zrejmé, že to nie je človek, kto zbožšťuje ľudské: Boh sám, skrze svoju milosť, robí náš skutok vykupiteľským. Odtiaľ vyplýva nevyhnutnosť pracovať v Kristovi, ako Božie deti, zúčastňujúc

sa na poslaní Vteleného Slova v dejinách. Takto sa svätý Josemaría prihováral svojim duchovným synom a dcéram:

„Keď pracujete, nevykonávate čisto ľudskú úlohu, pretože duch Opus Dei spočíva v tom, aby ste ju premenili na božské dielo. S Božou milosťou dávate svojej profesionálnej práci uprostred sveta jej najhlbší a najplnší zmysel, keď ju orientujete na spásu duší a spájate ju s vykupiteľským poslaním Krista“^[4].

Významná časť zakladateľského svetla, ktoré svätý Josemaría prijal – a ktoré odovzdal tým, ktorí ho nasledovali – bolo presvedčenie, že veľké množstvo mužov a žien je na základe svojho krstu povolaných k posväteniu bez toho, aby opustili miesta a prostredia svojho bežného života. Ich poslaním je povýšiť obyčajné činnosti na úroveň milosti:

„Pán nás nestvoril preto, aby tu vybudoval trvalé mesto (Porov. Hebr 13, 14), pretože *„tento svet je cestou do sveta iného, ktorý je príbytkom, kde nie je žiadne trápenie“*^[5]. Ale my, Božie deti, by sme sa nemali vzdávať od pozemských vecí, kam nás Boh postavil, aby sme sa posväcovali, aby sme ich naplnili požehnanou vierou, jedinou, ktorá prináša ľuďom skutočný pokoj a pravú radosť a prináša ich do každého prostredia. Už od roku 1928 bez prestania kážem: je veľmi potrebné pokresťančovať celú našu spoločnosť, vnášať do všetkých jej sociálnych vrstiev nadprirodzený zmysel, tak, že sa budeme usilovať posväcovať našu bežnú dennú prácu, povolanie či zamestnanie. Tak sa každé ľudské konanie rozsvieti novou nádejou, presahujúcou čas i pomínutelnosť všetkého pozemského“^[6].

Zmieriť svet s Bohom

Zo spisov zakladateľa Opus Dei vyplýva, že práca a svetské činnosti kresťanov sú prostriedkami, prostredníctvom ktorých sa vykúpenie rozširuje na celý svet. Skrze ne preniká milosť aj do najskrytejších zákutí ľudskej činnosti – dokonca aj do tých skutočností, ktoré máme často sklon považovať za čisto profánne:

„Pokresťančiť zvnútra celý svet, ukázať, že Ježiš Kristus vykúpil celé ľudstvo: to je poslanie kresťana“^[7].

„Kristus vystúpil na nebesia, ale všetkým počestným ľudským skutočnostiam zanechal konkrétnu možnosť: byť vykúpené“^[8].

„Kresťan žije vo svete plným právom, pretože je človekom. Ak dovoľí, aby v jeho srdci prebýval Kristus a aby tam Kristus kraloval, potom sa vo všetkých jeho ľudských záležitostiach bude — a to veľmi výrazne — prejavovať vykupiteľská účinnosť

Pána. Nie je pritom dôležité, či jeho práca je — ako sa hovorí — *vznešená* alebo *nízka*, pretože ľudský vrchol môže byť v Božích očiach nízkosťou, a to, čo nazývame nízkym alebo skromným, môže byť kresťanským vrcholom svätosti a služby“^[9].

Tvrdiť, že práca sa podieľa na diele vykúpenia, znamená povedať, že muži a ženy, ktorí pracujú, spolupracujú v Kristovi na spáse sveta. Prostredníctvom dobre vykonanej práce, konanej v duchu služby a z lásky k blížnemu, každý pokrstený prispieva k uzdraveniu rán hriechu, k tomu, aby sa spoločnosť stala ľudskejšou, a aby sa stvoreniu navrátila jeho pôvodná krása. Táto myšlienka sa opakovane objavuje v spisoch svätého Josemaríu, kde sa slovesá „zmieriť“ a „usporiadať“ často používajú ako synonymá slovesa „vykúpiť“, najmä v súvislosti s nastolením Kristovho kráľovstva:

„Pán nás volá, aby sme sa k nemu priblížili a aby sme túžili byť ako on: *Napodobňujte Boha ako milované deti* (Ef 5, 1); a aby sme pokorne, ale zato horlivo spolupracovali na Božom pláne zjednocovať, čo sa rozdelilo, zachraňovať, čo sa stratilo, naprávať, čo hriešny človek narušil, privádzať naspäť na cestu to, čo zblúdilo, aby sa tak obnovila božská svornosť všetkého stvoreného“^[10].

„Kristus, náš Pán, bol ukrižovaný a z vyvýšenia na kríži vykúpil svet, obnovil pokoj medzi Bohom a ľuďmi. Ježiš Kristus nám všetkým pripomína: *et ego, si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad meipsum* (Jn 12, 32): a ja, až budem vyzdvihnutý od zeme, všetkých pritiahnem k sebe —, ak ma položíte na vrchol všetkých pozemských činností, ak si budete plniť povinnosti každého okamihu, ak budete mojimi svedkami v tom, čo sa zdá byť významné, a aj v tom, čo sa zdá byť bezvýznamné, *omnia*

traham ad meipsum, všetko
pritiahnem k sebe. Moje kráľovstvo
medzi vami sa stane
skutočnosťou“^[11].

Učenie zakladateľa Opus Dei o
vykupiteľskej hodnote práce
prirodzene zapadá do dvoch veľkých
teologických perspektív, ktoré
učiteľský úrad Cirkvi aj liturgia
prijali a rozvinuli: že kresťanský ľud
je na základe krstu kňazským ľudom;
a že ľudská práca má eucharistický
rozmer.

Pracovať s kňazskou dušou

Účasť veriacich kresťanov na diele
vykúpenia sa uskutočňuje
prostredníctvom všeobecného
kňazstva, ktoré všetci prijímajú
krstom. V Novom zákone svätý Peter
aj svätý Pavol hovoria o duchovnom
kulte, ktorý veriaci vzdávajú Bohu
celým svojím životom (porov. 1Pt 2,5;
Rim 12,1). V druhej kapitole
konštitúcie *Lumen gentium* sa

konciloví otcovia rozhodli hovoriť o Božom ľude ako o kňazskom ľude, čím aktualizovali učenie o všeobecnom kňazstve veriacich:

„Pokrstení sú totiž znovuzrodením a pomazaním Ducha Svätého posvätení na duchovnú stavbu a sväté kňazstvo, aby ako kresťania celou svojou činnosťou prinášali duchovné obety a zvestovali slávne skutky toho, ktorý ich z tmy povolal do svojho obdivuhodného svetla (porov. 1 Pt 2,4–10)“^[12].

Pri konsekrácii jedného oltára v roku 1975 svätý Josemaría vyhlásil, že samotné telo kresťanov a všetky ich činnosti sa stávajú oltárom:

„Vždy, keď konsekrujem oltár, usilujem sa vyvodiť z toho aj osobné dôsledky: Pozrite, čo sa urobilo s týmto oltárom, aby bol zasvätený Bohu. Najprv sa pomaže. Nás pomazali, keď z nás urobili kresťanov – na hrudi, na chrbte, svätým olejom.

Pomazali nás aj v deň birmovania.
Kňazom pomazali ruky. A ja dúfam, s
pomocou Božej milosti, že nás
pomažú aj v deň posledného
pomazania – ktorého sa nebojíme.
Aká radosť cítiť sa pomazaný od dňa
narodenia až po smrť! Cítiť sa ako
Boží oltár, Božia vec, miesto, kde Boh
prináša svoju obetu – večnú obetu
podľa radu Melchizedechovho“^[13].

Pre zakladateľa boli posväcovanie
práce a všeobecné kňazstvo veriacich
dve neoddeliteľné dimenzie jednej a
tej istej skutočnosti. Svätý Josemaría
často vyzýval žiť s kňazskou dušou,
pričom tento výraz zvykol spájať s
potrebou konať s laickým zmýšľaním.
Tým chcel zdôrazniť, že uplatňovanie
všeobecného kňazstva sa
neobmedzuje na súbor
náboženských praktík, ale že sa
uskutočňuje predovšetkým
prostredníctvom záväzku voči
časným činnostiam, ktoré sú vlastné

laikom podľa ich svetského povolania^[14].

Kresťania prejavujú svoju kňazskú dušu nielen modlitbou, duchovnými praktikami alebo apoštolskými skutkami, ani len trpezlivým znášaním každodenných ťažkostí. Pre svätého Josemaríu je výsadným priestorom na uplatnenie všeobecného kňazstva práca a bežné činnosti – tie, ktoré vyplňajú dni ľudí žijúcich uprostred sveta. Učil, že pracovný stôl je ako oltár, a dodával, že aj manželské lôžka sú oltármi, čím zdôrazňoval, že pod pojmom práca mal na mysli v širokom zmysle celú obyčajnú existenciu a povinnosti vlastné životnému stavu každého. Pre každého kresťana, hovoril, má práca analógiu so slávením svätej omše – omše, ktorá trvá celý deň:

„Slúžiť mu nielen na oltári, ale v celom svete, ktorý je pre nás oltárom. Všetky ľudské skutky sa konajú ako

na oltári a každý z vás vo svojom
spojení kontemplatívnych duší,
ktorým je vaša denná činnosť,
nejakým spôsobom slúži svoju omšu,
ktorá trvá dvadsaťštyri hodín, v
očakávaní ďalšej omše, ktorá bude
trvať ďalších dvadsaťštyri hodín – a
tak až do konca nášho života“^[15].

Všetky pozemské činnosti, pri
ktorých veriaci praktizujú kresťanské
čnosti – starostlivosť o rodinu,
svedectvo vo verejnom živote,
oddych a voľný čas prežívaný s
kresťanským duchom – sa v
skutočnosti zbiehajú do tejto „omše“,
o ktorej hovoril svätý Josemaría. No
výkon práce – či už intelektuálnej
alebo manuálnej – sa zdá byť v tomto
obzvlášť výsadným priestorom. Na
jednom rodinnom stretnutí v
Latinskej Amerike poznamenal, že
chirurg si pri obliekaní pláštá pred
vstupom na operačnú sálu môže
uvedomiť, že sa zaodieva ako kňaz
pred slávením Eucharistie. Podobne

malý kríž na stole vedľa kníh môže pripomínať, že hodina štúdia pre moderného apoštola je hodinou modlitby. Úsilie a intelektuálne nasadenie, keď sú zamerané na službu druhým a spoločné dobro, sa tak stávajú Bohu milou obetou^[16].

Eucharistická dimenzia práce

V kázňach svätého Josemaríu o posväcovaní pozemských činností sa výzva pracovať s kňazskou dušou spája s teologickým pohľadom, ktorý vníma hlbokú eucharistickú dimenziu práce. Kresťanská tradícia naprieč storočiami túto dimenziu implicitne vyjadruje, keď hovorí o obetovaní práce – zvyku hlboko zakorenenom v živote mnohých kresťanov. V tomto zmysle je práca obeta, ktorú človek prináša Bohu. Ale v čom presne spočíva táto obeta? Znamená to len pozdvihnúť k Bohu úsilie a námahu, ktoré práca prináša, ako istú formu modlitby?

V skutočnosti ide o niečo hlbšie než len vonkajšie okolnosti – ako sú ťažkosti – alebo vnútorné postoje – ako sú obeta a námaha. Práca má eucharistickú dimenziu preto, že premieňa hmotu sveta a zasväcuje ju Bohu. Podobne ako sa pri svätej omši chlieb a víno premieňajú na Kristovo telo a krv, aj kresťanská práca uskutočňuje premenu – premenu sveta, ktorý sa tak stáva viac v súlade s Božími zámermi. Pracovať ako kresťan znamená dávať ľudským činnostiam novú podobu – podobu Kristovej lásky. Prostredníctvom práce môže kresťan premieňať a teda aj posväcovať to, čo mu prechádza rukami^[17]. Tak môže ten, kto pracuje, prinášať pravdu tam, kde je lož, dôveru tam, kde vládne nedôvera, lásku tam, kde je nepriateľstvo, dobro tam, kde je chudoba, jednotu tam, kde je rozdelenie, uzdravenie tam, kde je choroba – fyzická aj duchovná.

Eucharistická dimenzia práce sa osobitne zreteľne prejavuje v liturgii svätej omše, ktorú Cirkev slávi verne podľa slov a gest Ježiša Krista. Na rozdiel od starozákonnej obete, kde sa na oltári prinášali plody priamo zo zeme alebo zvieratá zo stáda, na kresťanskom oltári sa prinášajú chlieb a víno. Nejde o hotové dary prírody, ale o plody, ktoré vyžadujú ľudskú prácu, aby boli pripravené. Tento aspekt vyjadruje obrad obetovania v misáli reformovanom po Druhom vatikánskom koncile, keď opisuje chlieb a víno ako „plod zeme a práce ľudských rúk“ a „plod viniča a práce ľudských rúk“.

Úžasným spôsobom je teda ľudská práca včlenená do najvyššieho aktu vykúpenia – do obety Kalvárie, ktorá sa nekrvavým spôsobom sprítomňuje v každej eucharistickej slávnosti. Práca lekára a učiteľky, IT špecialistu a ošetrovateľky, robotníka a herečky, umelca a inžiniera,

kuchára a podnikateľky, právniku či politiku, starostlivosť otca a matky o výchovu detí, ako aj množstvo ďalších činností – skromných i významných –, ktoré tvoria nesmiernu rozmanitosť čestnej ľudskej práce, všetky majú miesto na tomto oltári. Všetky môžu byť obetované spolu s prácou, ktorá umožnila vytvoriť chlieb a víno, a tým mať účasť na Kristovom vykupiteľskom tajomstve. Ako pripomínal svätý Josemaría:

„Každá práca, aj tá najskrytejšia, aj tá najbezvýznamnejšia, ponúknutá Bohu, prináša silu Božieho života!“^[18]

Existuje mimoriadne výrečný okamih zo života zakladateľa Opus Dei, v ktorom sa jeho učenie o eucharistickej dimenzii práce zobrazilo v silnom obraze. Ide o slávenie svätej omše v areáli Navarrskej univerzity v Pamplone 8. októbra 1967:

„Zamyslite sa na chvíľu nad prostredím našej Eucharistie, nášho Vďakyvzdania: nachádzame sa v zvláštnom chráme; dalo by sa povedať, že loďou kostola je univerzitný areál, oltárnym obrazom je univerzitná knižnica; tam vzadu sú stroje, ktoré stavajú nové budovy; a nad tým všetkým nebo Navarry... Nepotvrďuje vám tento výpočet – plasticky a nezabudnuteľne – že bežný život je skutočným miestom nášho kresťanského bytia? Deti moje, tam, kde sú vaši blízki, tam, kde sú vaše túžby, vaša práca, vaše lásky, tam je miesto vášho každodenného stretnutia s Kristom. Uprostred najobyčajnejších vecí tohto sveta sa máme posväcovať, slúžiac Bohu a všetkým ľuďom“ (*Rozhovory*, č. 113).

Po tomto teologickom vysvetlení účasti ľudskej práce na diele stvorenia a vykúpenia sa v nasledujúcich článkoch vrátime k iným učeniam svätého Josemaríu.

Uvidíme, ako sa ľudská práca, obyčajné činnosti a povolanie do Opus Dei navzájom osvetľujú a vymedzujú špecifický spôsob účasti na misii Vteleného Slova: ako deti v Synovi.

Túto sériu koordinuje prof. Giuseppe Tanzella-Nitti. Spolupracujú na nej aj ďalší autori, z ktorých niektorí pôsobia ako profesori a profesorky na Pápežskej univerzite Svätého Kríža v Ríme.

[1] porov. Lev I., *List Flaviánovi*, DH 293

[2] *Rozhovory*, č. 10

[3] *Vyhňa*, č. 702

[4] *List 14, č. 20*

[5] Jorge Manrique, *Coplas, V*

[6] *Boží Priatelja, č. 210*

[7] *Rozhovory, č. 112*

[8] *Íst' s Kristom, č. 120*

[9] *Tamtiež, č. 183*

[10] *Tamtiež, č. 65.*

[11] *Tamtiež, č. 183.*

[12] *Lumen gentium, č. 10*

[13] AGP, P01 1975, s. 824; cit. podľa A. Vázquez de Prada, *El fundador del Opus Dei*, Diel. III, Rialp, Madrid 2003, s. 762

[14] porov. *List 25, č. 3; List 10, č. 1; porov. aj Vyhňa, č. 369; Rozhovory, č. 117*

[15] Poznámky z meditácie, 19. 3. 1968;
cit. v: J. Echevarría, *Vivir la Santa Misa*, Rialp, Madrid 2010, s. 17

[16] porov. *Cesta*, č. 277, 302, 335

[17] porov. *Tamtiež*, č. 34

[18] *Vyhňa*, č. 49

.....

pdf | document generated
automatically from <https://opusdei.org/sk-sk/article/cesta-k-storocnici-5-praca-medzi-stvorenim-a-pracou/> (02.03.2026)